

SALO, ISOKYLÄ, OLLIKKALA, VANUMAMMANTIE 16

Kaivaus rautakautisella
asuinpaikalla
Juha Lauren 1991

Sisällysluettelo

Johdanto	s. 1
Arkistotietoja	s. 2
Tutkimusalue	s. 3
Ympäristön muinaisjäännökset	s. 3
KAIVAUS	s. 3
Koordinaatisto	s. 3
Tekniikka	s. 4
MAAPERÄHAVAINNOT	s. 4
Kaivausalue I	s. 4
Kaivausalue II	s. 4
LÖYDÖT	s. 5
Keramiikka	s. 5
Muut löydöt	s. 6
Näytteet	s. 6
Tulkinta	s. 6
Liite I (saviastianpalojen jakautuminen kaivaus- alueella)	s. 7
Luettelo kaivaukseen liittyvistä kartoista	s. 8
Luettelo kaivaukseen liittyvistä negatiiveista	s. 8
Kartat	s. 9-19
Kuvaliitteet	s. 20-21

Johdanto

Salon Isokylän Ollikkalassa suoritettiin kesällä 1991 kuukauden mittainen kaivaus jonka aikana Salon kaupungin rivitalotontiksi kaavoittamalla tontilla Vanumammantie 16:ssa sijaitseva rautakautinen asuinpaikka-alue tutkittiin osittain. Kaivaus oli jatkoa edellisen vuoden koekaivaukselle.

Kaivauksen johtajana toimi Juha Lauren ,piirtäjänä Tapio Suhonen ja tutkimusavustajana Harri Nyman. Kaivajien lukumäärä vaihteli 6-8.

Kaivauksen rahoituksesta vastasi Salon kaupunki. Palkka ym. kustannuksia oli yhteensä mk.

Arkistotietoja

Kunta: 734 Salo

Kylä: 409 Isokylä

Kaupunginosa: 6 Ollikkala

Tila: Vanumammantie 16

Omistaja: Salon Kaupunki, Pl. 77, 24010 SALO

Sijainti: Peruskartta 1:20 000 2021 11 SALO

X = 6699 71

y = 2452 61

z = 24-26m

Alueelta saadut löydöt: KM 26104:1-22, 26577:1-141

Kertomukseen liittyvät kartat s. 9-19

Kertomukseen liittyvät kuvataulut s. 20-21

Kertomukseen liittyvät negatiivit : 85888-85894

Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista ja negatiiveista
s. 9

Tutkimusalue

Kaivauspaikka on n. 600m Ollikkalan koulusta pohjoiseen, Vanumammantien varrella loivasti koilliseen viettävä tontti. Alueella kasvaa havumetsää, vesakkoa ja maaperä on kivikkoista hiekka-
maata.

Edeltäneissä koekaivauksissa todettiin että nokimaata on lähes koko tontin alalla. Tutkimus osoitti myös että muinaisjäännöstä oli osittain tuhoutunut rakennustoiminnassa ja lisäksi tontille kaivetut kuopat ja siellä sijainnut tunkio olivat hävittäneet muinaisen asutuksen merkkejä.

Ympäristön muinaisjäännökset

Salon isokylän alueelta tunnetaan runsaasti esihistoriallisia muinaisjäännöksiä, joiden tutkimus aloitettiin jo viime vuosisadan puolella. Suurin osa tutkituista kohteista on rautakautisia hautoja. Vanumammantien läheisyydessä on kaksi merkittävää rautakautista kalmistoaluetta; Vanutehtaanmäki ja katajamäki. Hautauksien lisäksi alueelta tunnetaan kaksi asuinpaikkaa.

KAIVAUS

Koordinaatisto

Kaivauksissa käytettiin Salon kaupungin koordinaatistoa, joka poikkeaa 2m valtakunnallisesta kartastokoordinaattijärjestelmästä. Korkeuspiste, jotka siirrettiin kaivausalueelle, on NN-järjestelmässä, joka puolestaan poikkeaa n. 14cm esim, peruskartoissa käytetystä K60-järjestelmästä (NN+0,14=K60).

Tekniikka

Kaivausalue sijoitettiin tontin koillisosaan, josta edellisen vuonna kaivetusta koekuopista löydettiin merkkejä rautakautisesta asutuksesta (kertomus esihist. tston top. arkistossa). Kaivausalue I:n pohjois ja länsipuolella oli tuore tunkio ja kompostialue, joka vaikutti kaivausalueen sijoittumiseen.

Alueen tutkimus aloitettiin paaluttamalla 104m^2 :n laajuinen kaivausalue I $2\times 2\text{m}$:n ruutuihin, jonka jälkeen alue pintavaaittiin.

Kaivauksen aikana havaittiin Kaivausalue I:n länsipuolella kivi-röykkiö jonka tutkimuksen yhteydessä avattiin toinen kaivausalue II, jonka laajuus oli 16m^2 .

Yhteensä kaivettiin 120m^2 . Kaivaus suoritettiin tasokaivauksena, tason paksuus oli 5cm. Ohuilla tasoilla pyrittiin saamaan enemmän informaatiota kaivausalueelta, jossa havaintojen tekoa haittasi maaperän nokisuus ja kivisyys.

MAAPERÄHAVAINNOT

Kaivausalue I

Täällä maaperä oli tumma ja likaantunut noesta ja hienoksi jauhuneesta hiilestä. Voimakkainta nokimaa oli x-koordinaattien 696-702 välisellä alueella. Noki- ja likamaan ulottui paikoittain tasoon 5 ja sen alle. Nokimaan paksuus oli keskimäärin n. 15-30cm. Alueella oli runsaasti kiviä, mutta niissä ei ollut merkkejä palamisesta. Mitään merkkejä kiinteistä rakenteista ei havaittu.

Kaivausalue II

Täällä röykkiötä ympäröivässä mineraalimaassa ei havaittu merkkejä ihmistoiminnasta. Itse ladelma, jonka halkaisija oli n. 1,8m ja korkeus n. 0,4m, oli eri kokoisista kivistä koostuva ra-

kenteeton kivikasa, josta ei tavattu mitään löytöjä. Kivien päällä ollut turvekerros oli ohut. Kyseessä on ilmeisen tuore rakennelma jonka funktiota ei voitu selvittää.

LÖYDÖT

Keramiikka

Kaikkiaan saviastianpaloja löytyi 572kpl ja ne painoivat 1306g. Eniten niitä löydettiin ruuduista 697/596, 697/597 sekä 700/595. Tasoista tuottoisimmat olivat taso 4, 274 palaa, 482g ja taso 3, 126 palaa, 318,5g.

Koristeltuja paloja on 4kpl, niistä kahdessa (KM 26577:64 ja :88) on kaarevia, nuoralenkillä(?) painettuja kuvioita. Yhdessä (KM 26577:61) on neliskulmaisella tikulla painettuja jälkiä. Ainoa koristeltu reunapala on KM 26577:22, jonka reunanpäällä on leimakoristelua.

Savimassan sekoitteen karkeus vaihtelee. Joukossa on paloja, joissa sekoitteena on käytetty karkeaa kivimurskaa (esim. ruudusta 697/596, taso 4). Osassa sekoite on hyvin hienoa.

Saviastian palojen väri vaihtelee vaalean ruskeasta tumman harmaaseen. Osassa pinta on siloiteltu ja joissain lastalla naarmutettu. Kylkipalojen sisäpinnalla esiintyy karstaa.

Kaikki astiat näyttää olleen ns. rautakauden käyttökeramiikkaa". Joissain astioissa on voimakkaasti profiloitu suosa, osassa melko suora. Pohjapalojen perusteella astiat ovat olleet tasapohjaisia ja melko kevytrakenteisia (seinämän paksuus on keskimäärin 6-8mm).

Muut löydöt

Ruudusta 705/599 tasosta 3 löydettiin rautalevyn kappaleita. Maan pinta löytökohdassa oli kuitenkin rikottu ja on todennäköistä että raudan kappaleet ovat suhteellisen nuoria. Rautakuonaa löydettiin kaksi palaa (32g) ja kvartsi-iskoksia on 4kpl (3g).

Näytteet

Kaivauksen yhteydessä kerättiin maanäytteitä, makrofossiilitutkimusta varten. Myös hiilinäytteitä pyrittiin keräämään, mutta koska hiili oli hyvin hienoksi jauhaantunutta ei sitä saatu talteen ajoitukseen riittävää määrää.

Tulkinta

Kaivausalueella II sijainnut röykkiö osoittautui nuoreksi, eikä sen funktiota pystytty selvittämään. Kaivausalue I:n löydöt ja maaperähavainnot ovat ositus rautakautisesta asutuksesta. Paikka liittyi suurempaan kokonaisuuteen, joka kokonaan tutkimiseen ei ollut mahdollisuutta. Lisäksi osa alueesta oli tuhoutunut aikaisemmin. Tutkimuksissa ei havaittu merkkejä kiinteistä rakenteista. Näin ollen kyseessä saattaisi olla asuinpaikkaan liittyvä tunkioale, johon on tuotu (poltossa?) rikkoutuneet saviastiat ja mahdollisesti keramiikan polttouunin pohjalta kaavittua hienoja-koista hiiltä ja nokea. Kuitenkin joukossa on paloja, joiden sisäpinnoilla on karstaa, mikä osoittaa että ne ovat olleet käytössä ennen rikkoutumistaan.

Helsingissä 10. 2. 1992

Juha Lauren

LIITE I

Saviastian palojen jakautuminen kaivausalueella. Pisteiden edellä oleva luku ilmoittaa tason ja jäljessä oleva kappalemäärän.

	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	kpl	
711														3.3				3	711
710														2.2				2	710
709														3.1				1	709
708																			708
707															1.1				
															3.4			5	707
706														2.3	1.1			4	706
705															2.1				705
															1.3	3.1			
															4.1			6	
704																			704
703																2.6			
															2.4	4.4		14	
702															2.1	2.2			702
															4.4	3.2			
															5.1			10	
701	2.1			3.1		4.1	3.1		4.2	1.2	1.4	3.2	3.2	2.1	3.2				701
	3.2						4.1					3.1	4.3	4.1	5.1			26	
700				2.1	2.1	1.1			2.3	1.28	1.4			2.6	3.6				700
									3.3	2.15	2.2			3.5	4.5				
									3.15	3.4				4.17	5.2				
										4.19									
										5.1								138	
699				2.1	1.1	2.1	1.3	1.4	2.8	2.1	2.5	3.17	2.4		1.1				699
									3.3	3.3	3.15	4.10	4.6						
										4.4	4.5							92	
698						1.11	4.2	3.1	1.1	1.7	1.1		1.1	3.3					698
										2.1	2.2								
											3.4								
											4.4							38	
697								2.1	2.1	2.2									697
									3.2	3.15									
									4.78	4.91									
										5.4									
696											3.5	2.1		3.1					696
												3.2		4.2				11	
695										2.2									695
										3.1									
										4.12								15	
kpl																			
yht.	3			2	2	3	3	14	14	73	140	155	96	51	6	7	yht.	572kpl	
	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601		

Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista

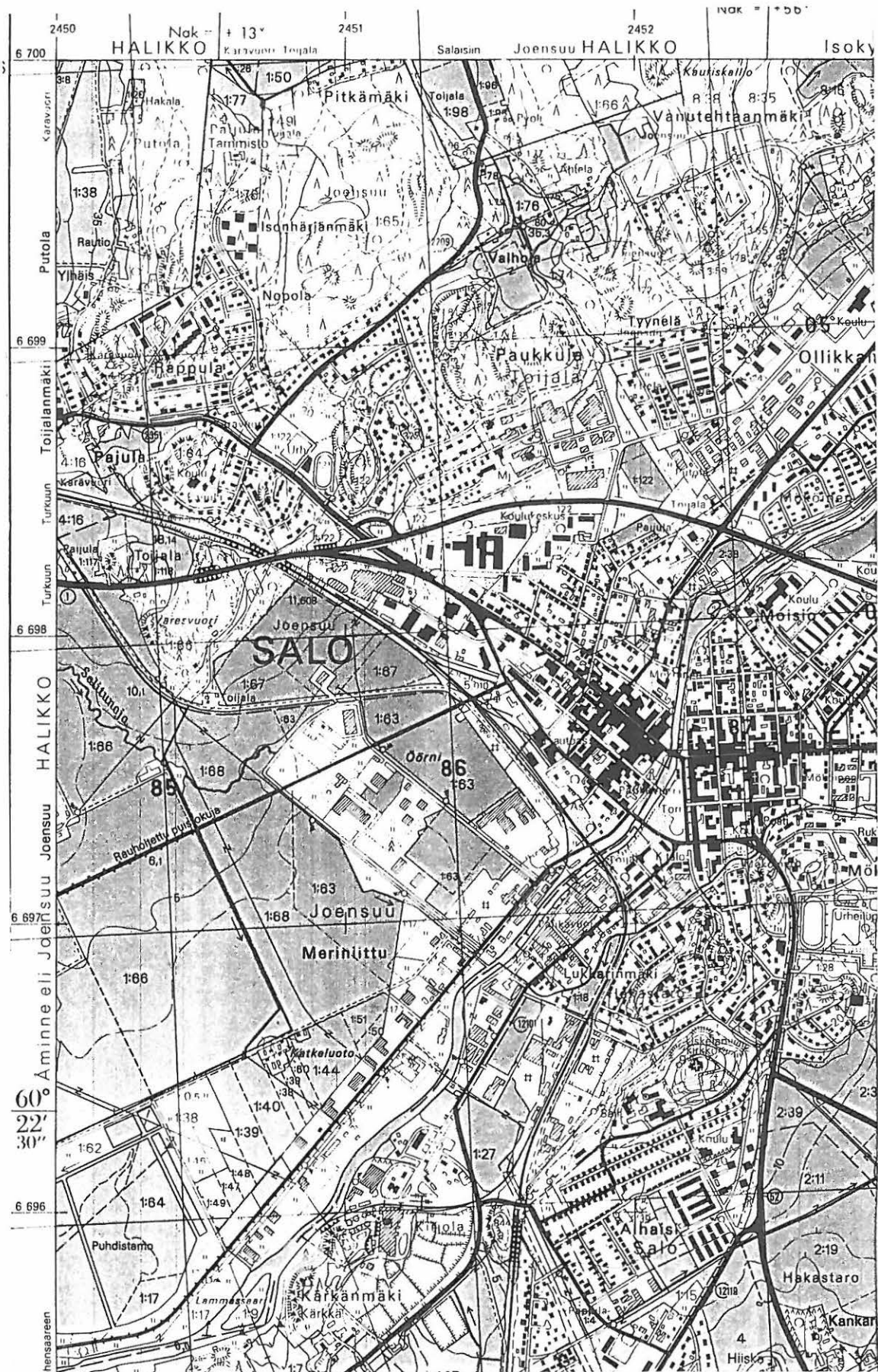
Peruskarttaote 1:20 000 A4	s. 9
Yleiskartta 1:500 A3	s. 10
Pintavaaaituskartta 1:100 A3	s. 11
KAIVAUSALUE I	
Profiilikartta 1:20 A3	s. 12
Tasokartat:	
I A2	s. 13
II A2	s. 14
III A2	s. 15
IV A2	s. 16
V A2	s. 17
Löytökartta 1.200 A3	s. 18
KAIVAUSALUE II:	
Tasokartta	
I A3	s. 19

Luettelo kertomukseen liittyvistä negatiiveista

nega nro

85888-891	Panoraama, Kaivausalue I, taso 2, idästä.
85892	Kaivausalue I:n itäpää, etelästä.
85893	Kaivausalue I:n itäpäättä kaivetaan tasoon 2, etelästä.
85894	Kaivausalue II, röykkiö turpeen poiston jälkeen, idästä.

- peruskarttaote 1:20 000 202111 SALO

SALO ISOKYLÄ
Vanumammantie 16
J.Laurén 1991

YLEISKARTTA
piirt. T. Suhonen

mk 1:500 20 m

Karttapohja

Salon kaupungin pohjakartta 1:500

Tasokoordinaatit: Salon sv-järjestelmä

Korkeudet: n.n.-järjestelmä

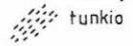
kp=kiintopiste 46,04

koje = vaaituskojeiden palkat

----- = kaivausalueiden rajat

⊕M3 Salon kaupungin mittauspiste

N neulapohjoinen

 tunkio

10

99650 +
52500

SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16

J. LAURÉN 1991

Pintavaaituskartta

mk ~~4:100~~ 5m

piirt. T. Suhonen

kpI 46,04 mpy

koje I 243

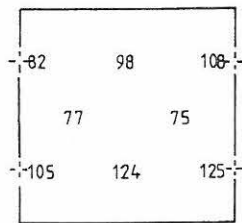
koje II 409

(kaivausalue II:n korkeus koje II:lta)

N neulapohjoinen

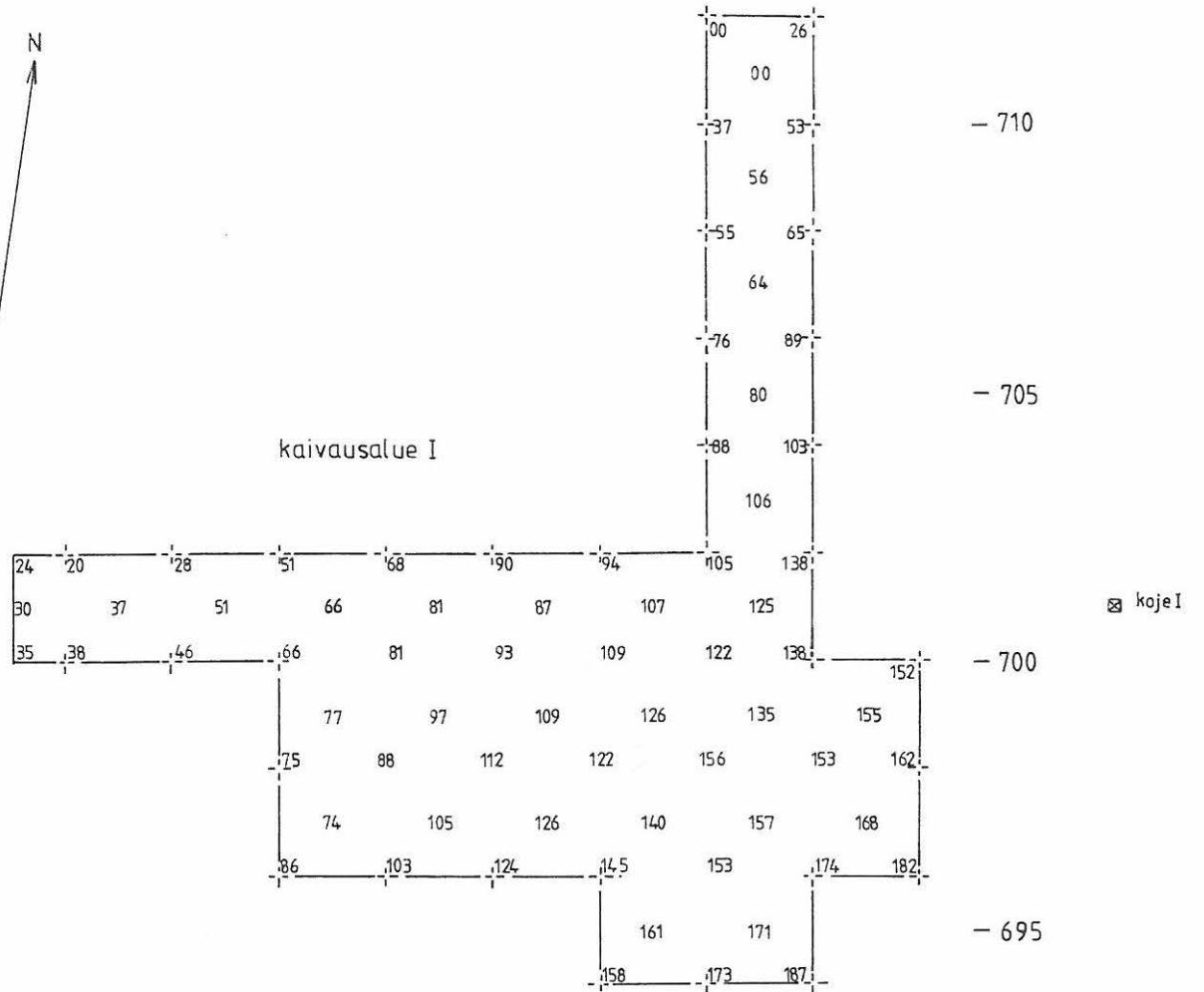

kaivausalue II

kaivausalue I

☒ koje II

575

580

585

590

595

600

⊕ kpI

11

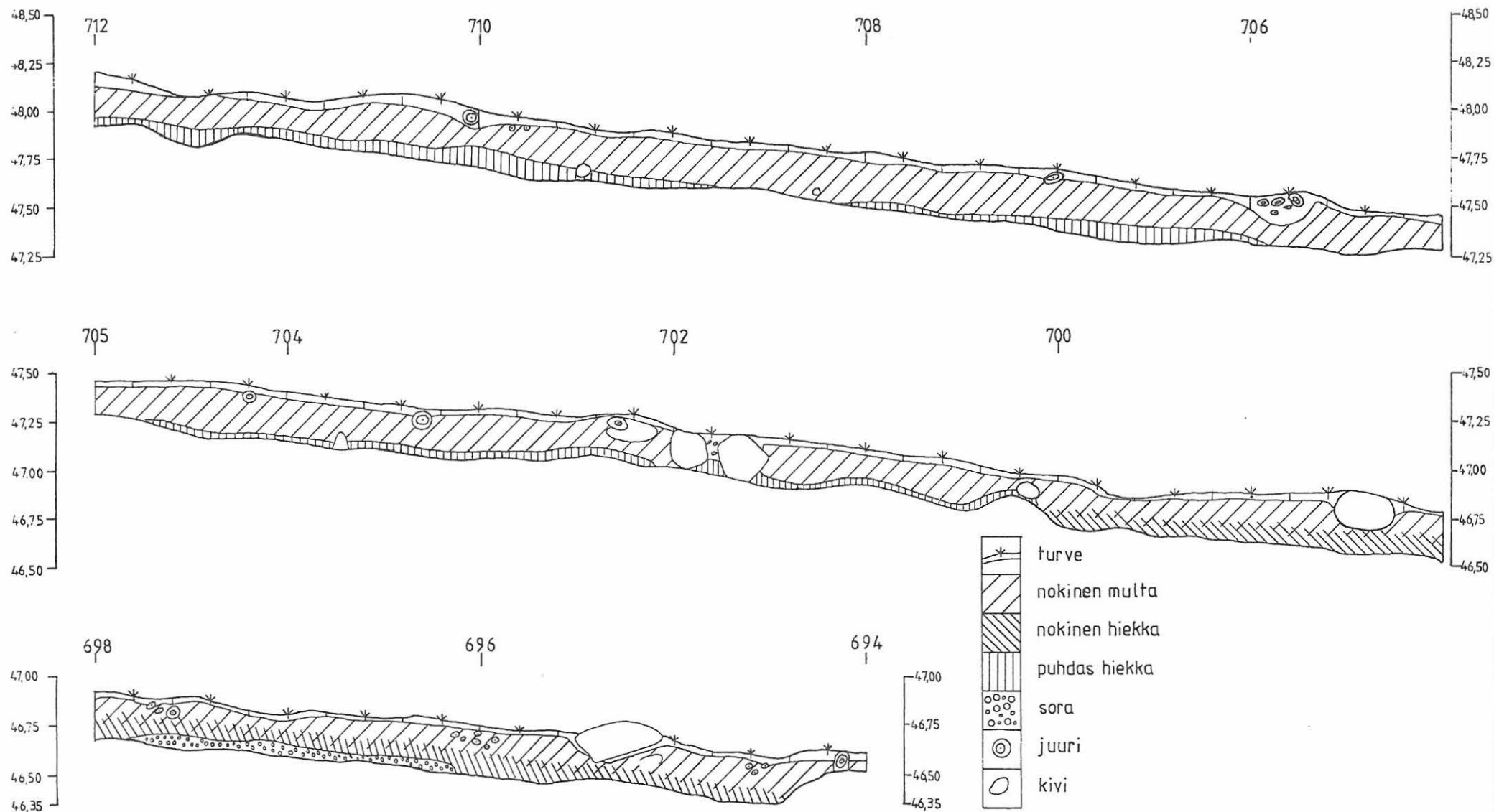
SALO ISOKYLÄ

Vanumammantie 16

J. Laurén 1991

Profiili
piirt. T. Suhonen

mk 1:20

J. LAURÉN 1991

Tasokartta krs. I

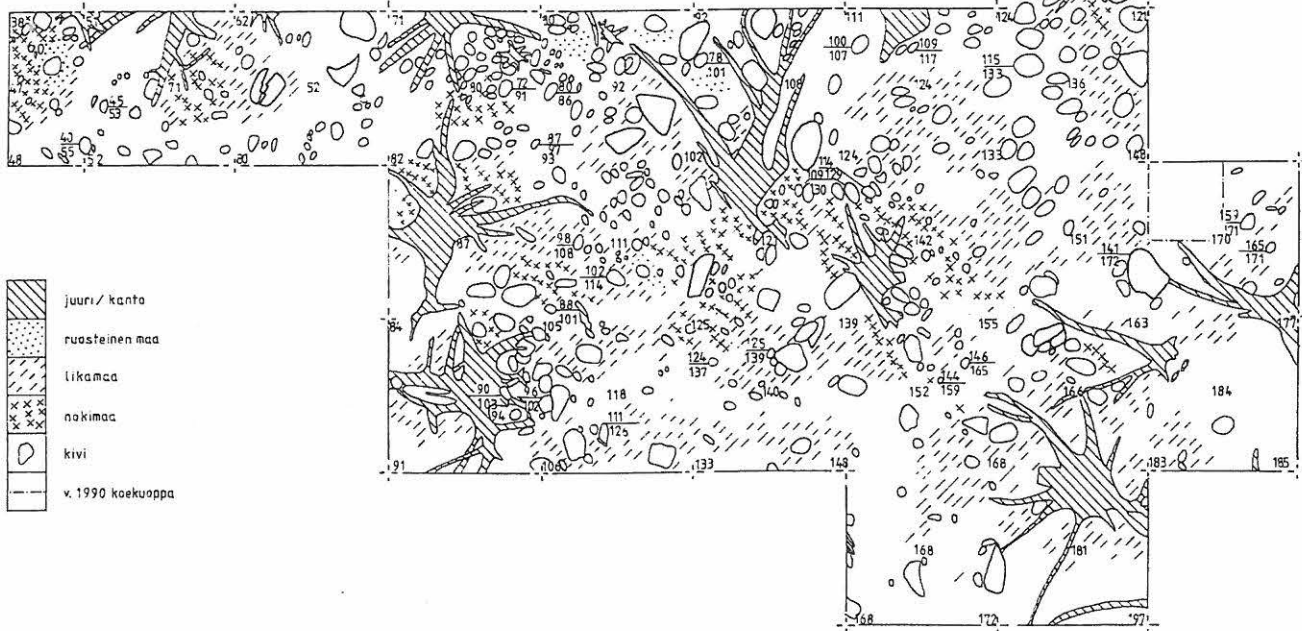
piirt. T. Suhonen

mk 1-50

2m

kpI 46.04 nro. 1, koeal. lukama 243

N neutropohjainen

kojel x

588 590 592 594 596 598 600 602

SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16

J. LAURÉN 1991

Tasokartta krs. II

piirt. T. Suhonen

mk ~~1:50~~

ka. I -6,04 mpy., ka. I lukema 243

N neutapohjainen

2 m

- juuri/kanto
- ruosteinen maa
- nokimaa
- likamaa
- kivi
- v. 1990 koekuoppa
- pudas hiekka

586 588 590 592 594 596 598 600 602

-712
-710
-708
-706
-704
-702
-700
-698
-696
-694

ka. I: X

SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16

J. LAURÉN 1991

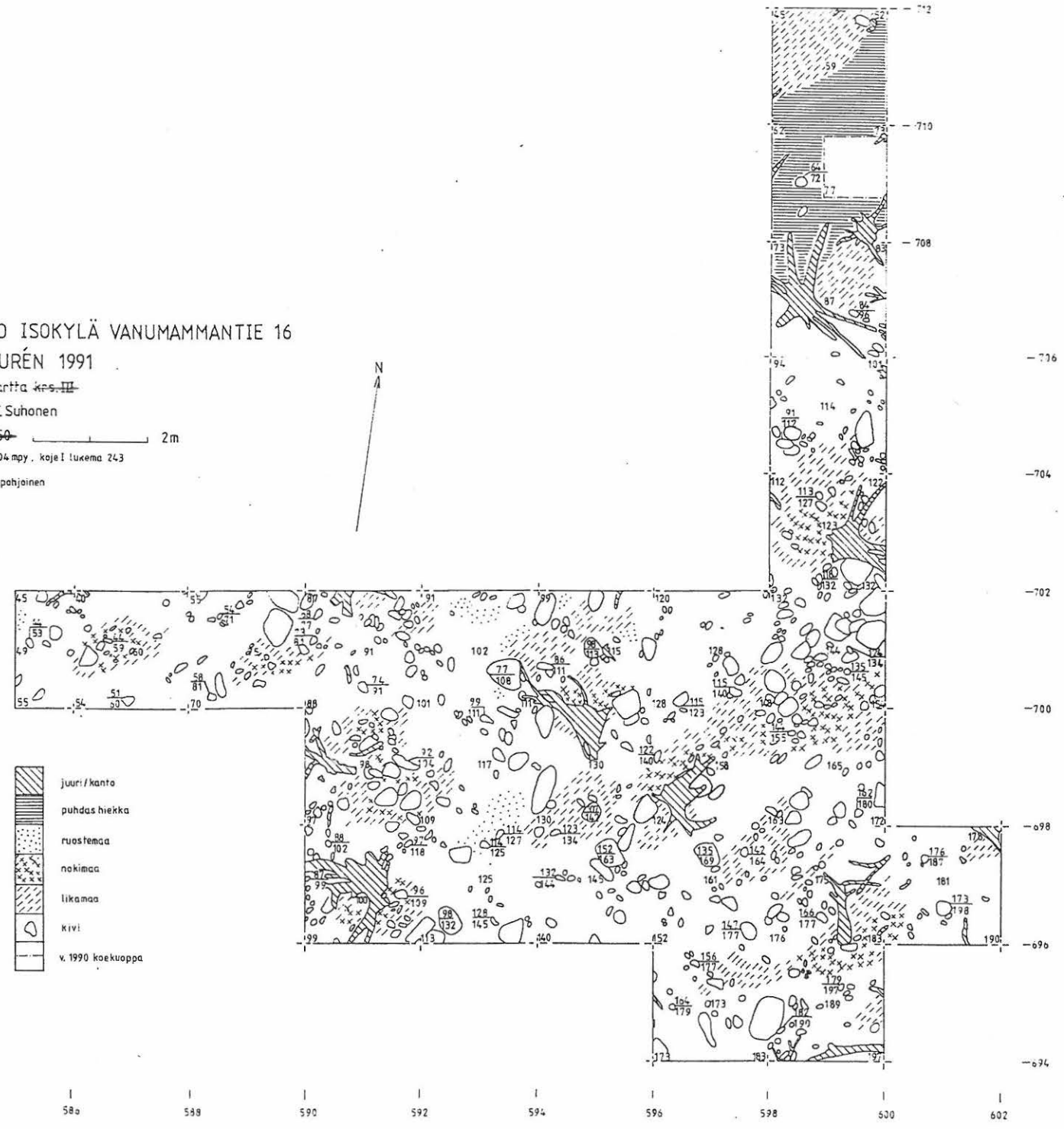
Tasokartta krs. III

piirt. T. Suhonen

mk 1:50 2m

kpI 46,04 mpy, kojel lukema 243

N neutapohjoinen

kojeI x

SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16

J. LAURÉN 1991

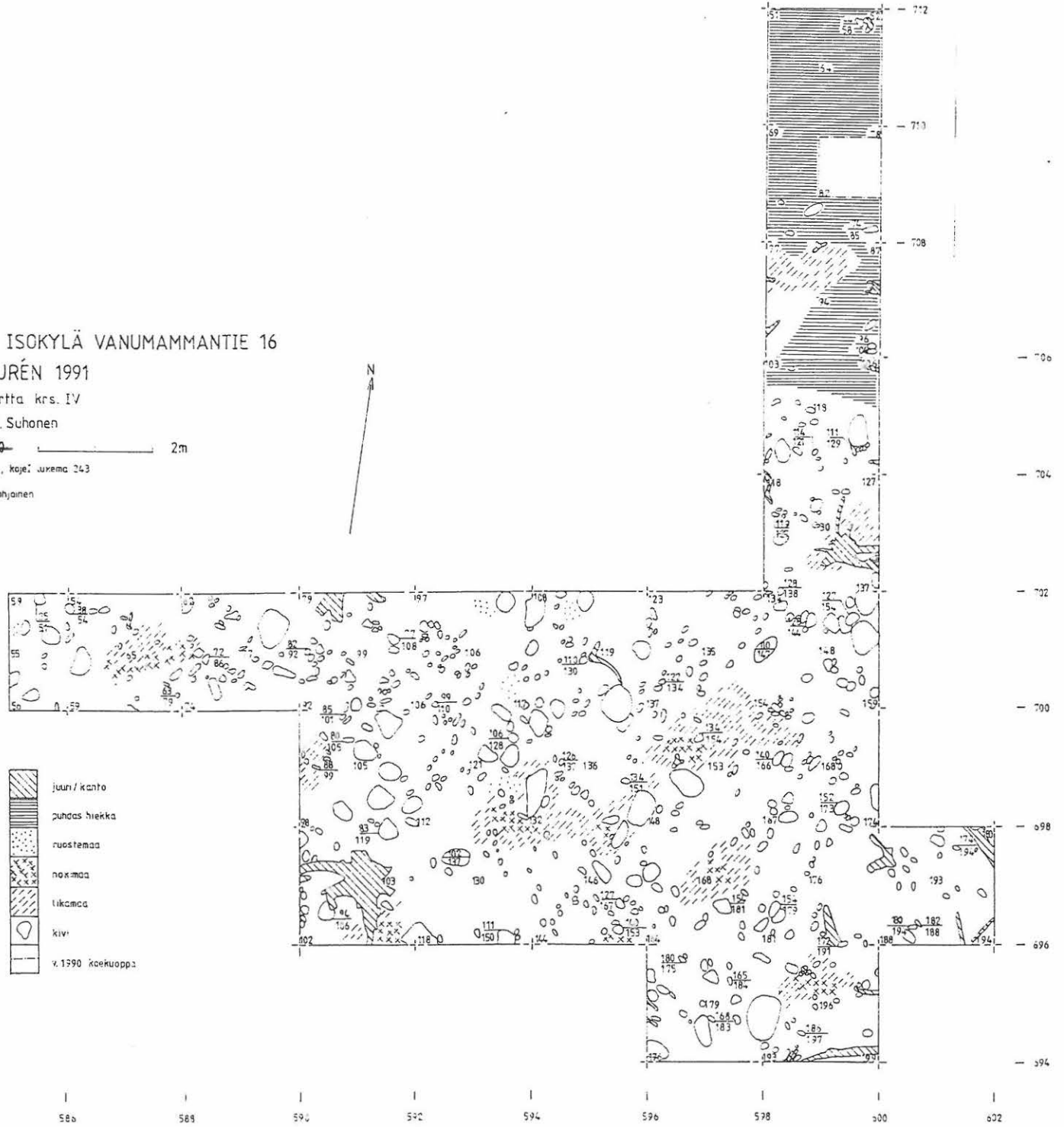
Tasokartta krs. IV

piirt. T. Suhonen

mk ~~1-50~~ 2.m

kp I 4a,04, kote: luvema 243

N neuttopohjanen

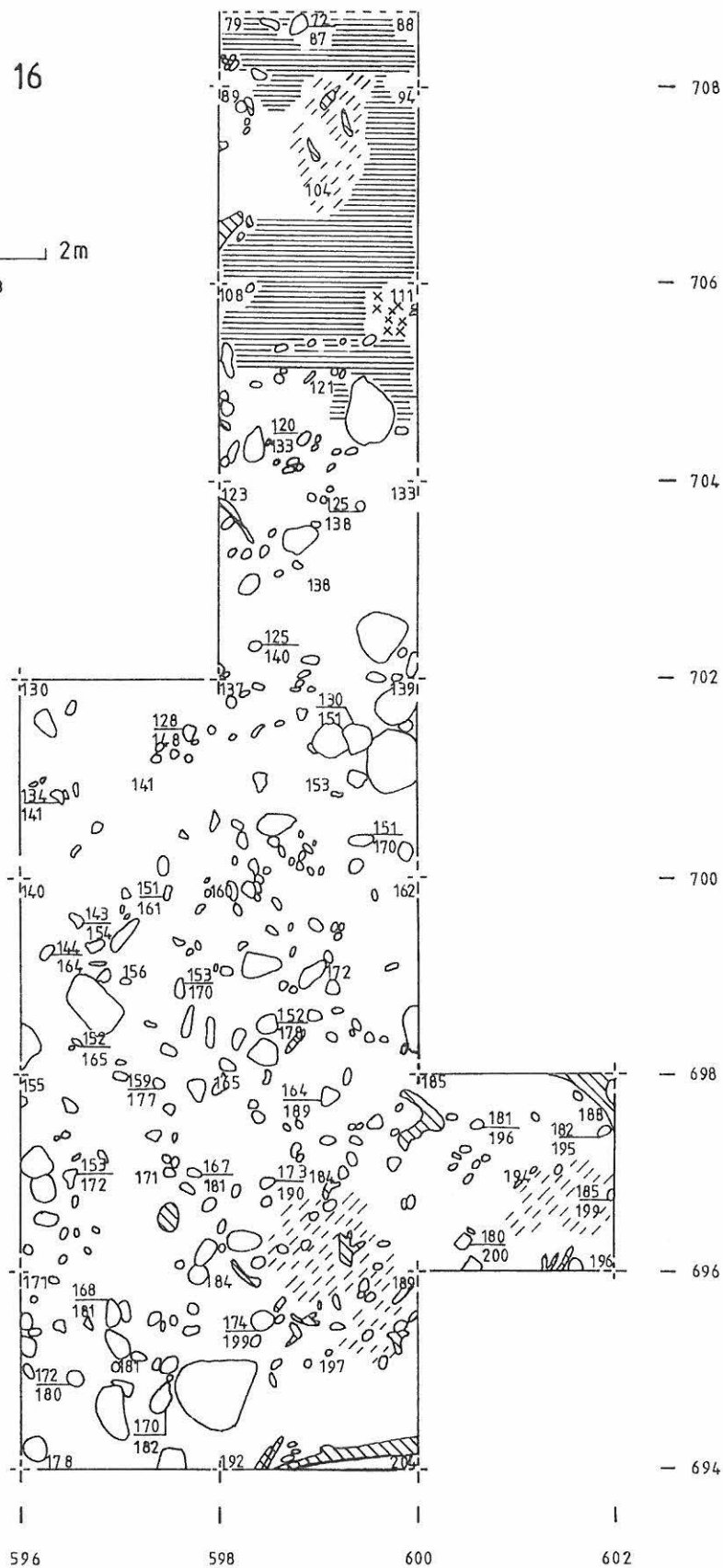
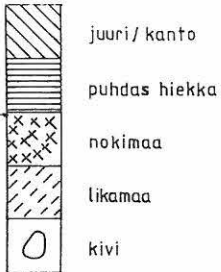
SALO ISOKYLÄ
VANUMAMMANTIE 16
J.LAURÉN 1991

Tasokartta krs.V
piirt. T. Suhonen

mk 1:50 2m

kpI 46,04 mpy, kojeI lukema 243

N neulapohjoinen

koje I ×

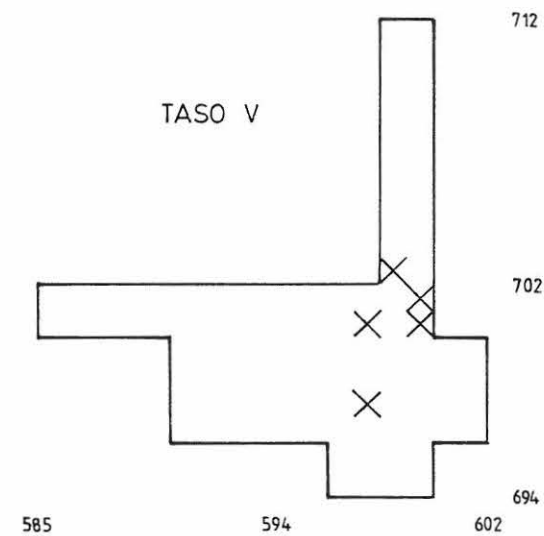
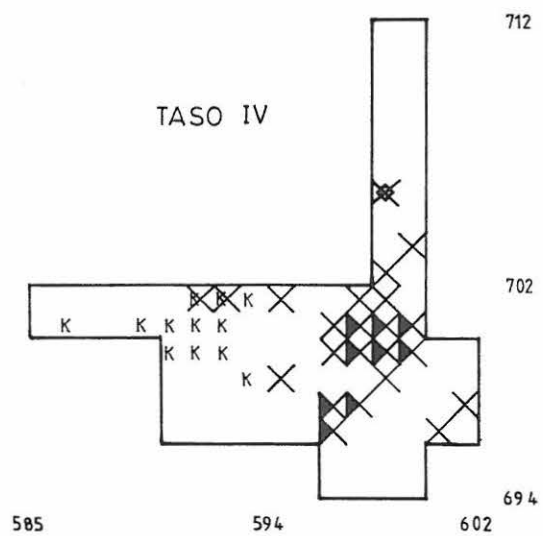
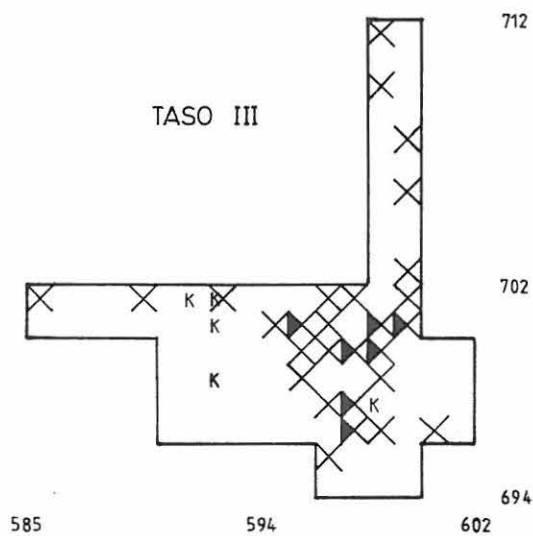
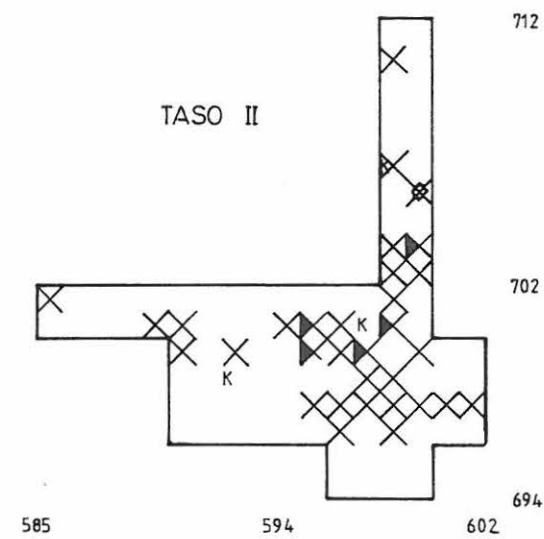
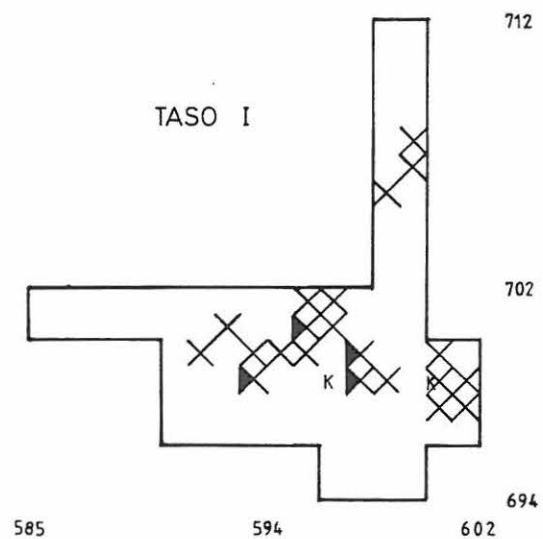
SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16
 J. LAURÉN 1991

Löytökartat 1:200 — 4 m

piirt. H. Nyman

Kaivausalue I

- ✕ 1 - 4 Saviastian palasta
- ⊠ 5 tai enemmän saviastian palasta
- k rautakuonaa
- ◇ kvartsi-iskos

SALO ISOKYLÄ VANUMAMMANTIE 16

J. LAURÉN 1991

Tasokartta ~~1:50~~ 2m

piirt. T. Suhonen

Kaivausalue II, *taso I*

ko I 46,04 m², koje II, lukema 409

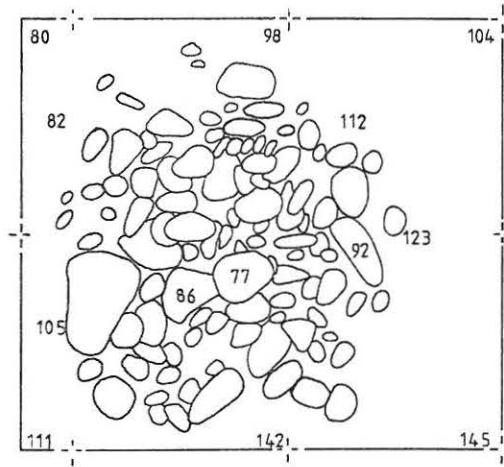
N neulapohjoinen

N

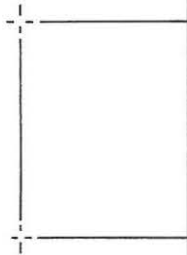
703 —

701 —

699 —

× koje II

|
575

|
577

|
579

|
581

|
583

|
585

19

SALO, ISOKYLÄ, VANUMAMMANTIE

f: 85888

f: 85889

f: 85890

f: 85891

PANORAAMA, KAIVAUSALUE I, TASO 2, IDÄSTÄ

SALO, ISOKYLÄ, VANUMAMMANTIE

f: 85892

KAIVAUSALUE I:n ITÄPÄÄ, TASO 2, ETELÄSTÄ

f: 85893

KAIVAUSALUE I:n ITÄPÄÄTÄ KAIVETAAN TASOON 2,
ETELÄSTÄ

f: 85894

KAIVAUSALUE II, RÖYKKIÖ TURPEEN POISTON
JÄLKEEN, IDÄSTÄ